

РОЗВИТОК Е-УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ДІЯ*НТУ «Дніпровська політехніка»***Нестеренко К.В.****Науковий керівник: к.держ.упр., доц. Лола В.В.**

Сучасне повсякденне життя людини безпосередньо пов'язане з різними інформаційно-комунікаційними технологіями. Інтернет – це зручна річ для отримання будь-якої інформації та послуг. Це обумовлює поширення цифрових технологій і в сфері публічного управління та врядування, зокрема, виникнення на їх основі ідей е-демократії та е-урядування.

Електронна демократія (е-демократія) – форма суспільних відносин, за якої громадяни та інститути громадянського суспільства залучаються до державотворення та державного управління, до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах.[1] Електронне урядування (е-урядування) – спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій.[2] Як свідчить світовий досвід, якщо ефективно застосовувати ІКТ, вони позитивно впливають на демократичні процеси, наприклад підвищують прозорість дій влади та стимулюють її підзвітність, перетворюються на дієвий інструмент боротьби з корупцією, а також надають громадянам усю потрібну інформацію й активно залучають їх до прийняття рішень.[3]

Історія українського електронного урядування розпочалася в грудні 2011 року. Київська міська адміністрація уклала референдум з компанією Microsoft про спільний запуск електронного уряду для столиці – і обійшлася вся ця благородна справа в 8 \$10 млн за тогочасним курсом валют. Зроблено було не так вже й багато – інвестиційний портал, автоматизацію бюджетного процесу та створення якоїсь неназваної локальної соцмережі для підприємців. [4] Та зараз кількість платформ для отримання різноманітних послуг вражає. Розбудова української системи надання електронних адміністративних послуг почалась із створення цілої низки електронних сервісів: Єдиний державний портал адміністративних послуг; Кабінет електронних сервісів; Он-лайн будинок юстиції; Портал державних послуг iGov; Єдина державна електронна база з питань освіти; Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України та інші. Із повним переліком державних електронних інформаційних ресурсів можна ознайомитись на сайті Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів, який було створено за сприяння Міністерства цифрової трансформації.[5]

Україна активно впроваджує у життя ідею «держава у смартфоні». Зокрема, із цією метою у вересні 2019 року було створене Міністерство цифрової трансформації. Одним із основних здобутків Кабінету Міністрів

України та Міністерства цифрової трансформації є створення застосунку «Дія» («Держава і Я»), що надає низку адміністративних послуг онлайн. [6] Ефективність додатку можна було побачити вже через рік. У 2020 році Україна зайняла 69-е місце у рейтингу країн із найбільш розвиненим електронним урядуванням, що на 13 позицій вище, ніж у 2018. Рейтинг був створений на основі дослідження Організації Об'єднаних Націй «E-Government Survey 2020».[6]

24 січня 2022 року – кількість українців, що користувалися державними електронними послугами протягом вересня 2020 – вересня 2021 рр., зросла з 53% до 60%. Про це свідчать дані соціологічного опитування. Таким чином, станом на вересень 2021 року троє з п'яти українців мали досвід користування електронними послугами протягом року. Найчастіше українці користуються мобільним застосунком чи порталом Дія, причому цей показник зріс більше, ніж удвічі – з 13% у 2020 році до 30% у 2021 році. [7] Тож, сьогодні Дія є найвідомішою та найпопулярнішою платформою серед населення для отримання різного роду державних послуг.

Додаток «Дія» надає різні послуги: реєстрація ФОП, перерахунок пенсії, підпис документів, реєстрація народження дитини, реєстрація прав на нерухоме майно і багато інших. Загальна кількість послуг сягає 76. За заявою прем'єр-міністра Дениса Шмигала, цю кількість до кінця 2022 року хочуть збільшити до 130. [8]

Завдяки Дії відбулася не лише всеукраїнська інновація, а й світова, адже Україна стала першою країною у світі, яка запустила цифрові паспорти та законодавчо прирівняла їх до звичайних документів. Електронні паспорти громадян України в додатку «Дія» на законодавчому рівні з 23 серпня 2021 року прирівнюються до їх фізичних аналогів. [9]

Після початку пандемії COVID-19, в умовах карантину, застосунок проявив себе як чудовий інструмент отримання сертифікатів про щеплення чи про одужання, або так званої «ковідної» тисячі гривень. Та сьогодні, у воєнний час, спектр послуг став ще більшим, а потрібність додатку зросла. В умовах війни – коли потрібно сидіти в бомбосховищах, коли знищили твій дім або, коли ти вимушений поїхати з дому в інший куточок країни чи закордон - як ніколи важливо підтримувати дистанційний зв'язок з державою. Так виникли послуги надання допомоги армії, змога повідомити про переміщення ворогів, отримання від держави грошової допомоги, реєстрування пошкодженого майна та навіть перегляд новин. (див.рис.1).

Таким чином, е-урядування – це новий спосіб взаємодії між державною владою та її громадянами. Воно лише набирає своїх обертів у нас, адже з'явилося тільки наприкінці 2011 року. Упровадження даної взаємодії почалося з маленьких кроків у вигляді інвестиційного portalу, автоматизації бюджетного процесу та створення якоїсь неназваної локальної соцмережі для підприємців.

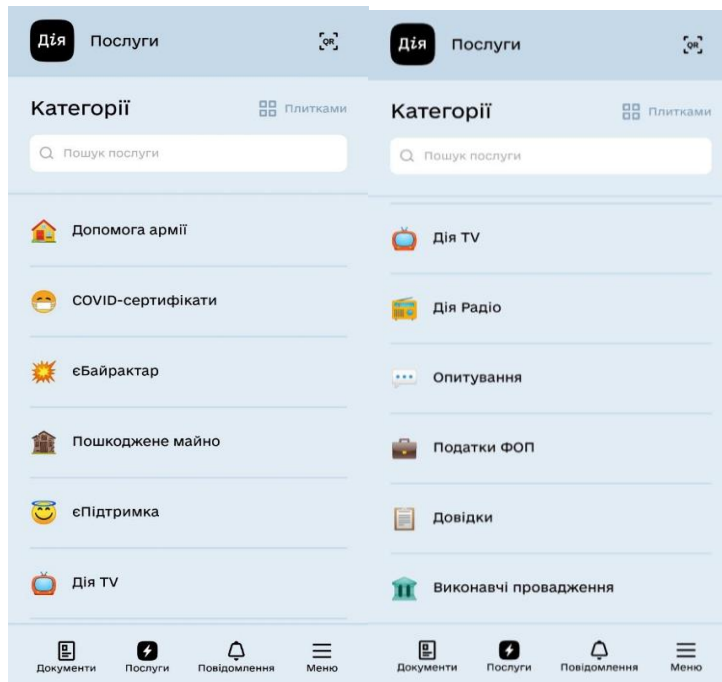

Рис.1 Категорії послуг, що надає Дія

Трохи згодом – створення українських електронних сервісів: Єдиний державний портал адміністративних послуг; Кабінет електронних сервісів; Портал державних послуг iGov; Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України та інші.

Сьогодні найпопулярнішим інструментом е-урядування в Україні – є застосунок Дія, який надає на даний момент аж 76 різних послуг, та яким користується майже кожен третій українець. Дія вже встигла показати свою ефективність під час пандемії COVID-19, та зараз, у час широкомасштабного російського вторгнення на нашу Батьківщину. Завдяки Дії, Україна вже стала першою серед інших країн у сфері цифровізації паспортів. Наша країна лише в процесі розвитку е-урядування, але робота, що була зроблена для цього вже вражає, тож це тільки початок.

Перелік посилань

1. Електронна демократія.– Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F

2. Електронне урядування.– Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B5_%D1%83%D1%80%D1%8F%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F

3. еДемократія в Україні: Погляди громадян і ключових зацікавлених сторін/гол.ред.Й.Томкова. – Київ. – 2016. – Режим доступу: <https://egap.in.ua/wp-content/uploads/2016/07/UKRAINIAN-Report-Open-Mic.pdf>

4. Електронне урядування в Україні – історія створення. – Режим доступу: <https://www.imena.ua/blog/e-government-longread/>

5. Україна піднялася на 13 місце у рейтингу готовності до запровадження електронного уряду. – Режим доступу: <https://everlegal.ua/ukrayina-pidnyalasya-na-13-mists-u-reytyngu-gotovnosti-do-zaprovadzhennya-elektronного-uryadu>

6. Бахарєва Я.В. Тенденції розвитку інформаційних технологій в сфері надання державних публічних послуг в Україні: Електронне наукове фахове видання «Ефективне економіка» / Я.В. Бахарєва // Вінницький національний аграрний університет. – 2021. – № 6. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/206.pdf

7. За рік шість із десяти українців хоча б раз скористалися електронними послугами: результати опитування ПРООН. – Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2022/undp-survey-shows-that-one-out-of-six-ukrainians-used-electronic-services-at-least-once-over-one-year.html>

8. У 2022 році на українців чекають нові електронні послуги: прем'єр розповів подробиці. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/u-2022-roci-na-ukrajinciv-chekayut-novi-elektronni-poslugi-prem-er-rozpoviv-podrobici-novini-ukrajina-11668873.html>

9. Де в Україні можна користуватися електронним паспортом. – Режим доступу: <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi/de-v-ukrayini-mozhna-korystuvatysya-elektronnym-pasportom/>